

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 21. oktoober 2009 (26.10)
(OR. en)**

14790/09

**ENV 711
ONU 88
DEVGEN 288
ECOFIN 655
ENER 346
FORETS 105
MAR 149
AVIATION 172**

TEATIS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	ELi seisukoht Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsil (7.–18. detsember 2009) - Nõukogu järeldused

---

Delegatsioonidele edastatakse käesoleva dokumendi lisas nõukogu (keskkond) poolt 21. oktoobril 2009 vastu võetud järeldused.

ELi seisukoht Kopenhaageni kliimamuutuste konverentsil

(7.–18. detsember 2009)

– Nõukogu järeldused –

Euroopa Liidu Nõukogu

I. SISSEJUHATUS

1. MEENUTAB nõukogu (keskkond) 3. märtsi 2009. aasta istungi, nõukogu (majandus- ja rahandusküsimused) märtsis ja juunis toimunud istungite, nõukogu (üldasjad ja välissuhted) märtsis toimunud istungi ning Euroopa Ülemkogu märtsis ja juunis toimunud kohtumiste järeldusi.
2. TUNNISTAB, et ohtlike kliimamuutuste vältimine nõuab säästvat majanduskasvu ja sotsiaalset arengut minimaalsete kasvuhoonegaaside heitkogustega; RÕHUTAB, et selline madalate heitkogustega arengusuund on võimalik, kuid see nõuab ühiseid kooskõlastatud ülemaailmseid jõupingutusi, mida võimaldab ja toetab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) alla kuuluv laiaulatuslik rahvusvaheline regulatiivne raamistik.
3. TUNNISTAB sellega seoses arengumaade õigust säästvale arengule; TEADVUSTAB, et kliimamuutused õhnestavad tõsiselt jõupingutusi vaesuse ja nälja vähendamiseks ja on aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele suureks ohuks; TULETAB MEELDE oma kavatsust tugevdada selles suhtes oma liite ja partnerlusi arengumaadega, eelkõige Aafrikaga, Ladina-Ameerika riikidega, vähim arenenud riikide ja arengumaade hulka kuuluvate väikeste saareriikidega; KINNITAB oma pühendumust ülemaailmse, ambitsioonika ja laiaulatusliku kliimakokkuleppe saavutamisele Bali tegevuskava põhjal Kopenhaagenis 2009. aasta detsembris.

4. RÕHUTAB vastastikust kasu arenenud riikide ja arengumaade jaoks sellise kokkuleppe saavutamise; ning et võitlusesse kliimamuutustega tuleks kaasata soolisi, samuti ka sotsiaalseid ja tööhõivega seotud aspekte; TUNNISTAB, et edukas tulemus Kopenhaagenis on oluline bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemiteenuste tagamiseks tulevikus; RÕHUTAB osa, mida kohalikud omavalitsused hakkavad mängima leevendus- ja kohanemismeetmete rakendamises ja KUTSUB ÜLES seda osa Kopenhaageni kokkuleppes tunnustama.
5. TERVITAB kliimamuutusi käsitlevaid deklaratsioone tähtsamate majandusriikide kliima- ja energiaküsimuste alasel foorumil ja G8 kohtumisel L'Aquilas; SOOVIB eriti rõhutada tähtsamate majandusriikide foorumi tulemuste tähtsust, milles osalevad riigid, sealhulgas võtmetähtsusega arengumaad, tunnustasid teaduslikku seisukohta, et globaalne soojenemine ei tohiks ületada 2 °C industrialiseerimiseelse tasemega võrreldes ja et ülemaailmsed ja siseriiklikud heitkogused peaksid saavutama oma kõrgeima taseme võimalikult varsti; soovib rõhutada sellise ülemaailmse eesmärgi tunnustamise tähtsust G8 poolt, mille kohaselt tuleks ülemaailmseid heitkoguseid 2050. aastaks vähendada vähemalt 50 % võrra ja et arenenud riigid peaksid aastaks 2050 osana sellest eesmärgist vähendama oma heitkoguseid kokku vähemalt 80 % võrra; TERVITAB SAMUTI kõigi tähtsamate majandusriikide foorumi riikide tahet võtta kiiresti meetmeid, mille eeldatav mõju heitkogustele on keskpika perioodi jooksul tavalisest oluliselt suurem, valmistada ette kavasid süsinikuvaese majanduskasvu saavutamiseks, teha samme raadamisest ja metsade seisundi halvenemisest tulenevate heitkoguste vähendamiseks ning luua ülemaailmne partnerlus ümberkujundavate süsinikuvaeste ja kliimasõbralike tehnoloogiate soodustamiseks.
6. TERVITAB otsusekindlust, mida paljud juhid ÜRO Peaassamblee kõrgetasemelisel kohtumisel väljendasid, et kiirendada oluliselt läbirääkimisi ja saavutada Kopenhaagenis ambitsioonikas ja laiaulatuslik kokkulepe; RÕHUTAB pakulist vajadust konstruktiivse poliitilise sisendi järele UNFCCC-välistest protsessidest, mis peavad andma panuse UNFCCC protsessile; ja RÕHUTAB, et kuigi UNFCCC läbirääkimistevoorus Bangkokis tehti mõningaid edusamme, tuleb läbirääkimiste tempot veelgi kiirendada, et saavutada Kopenhaageni konverentsil ambitsioonikas kokkulepe; sellega seoses RÕHUTAB vajadust keskenduda tulevastel läbirääkimistevoorudel kõigile Kopenhaageni kokkuleppe sisulistele põhielementidele.

II. LEEVENDAMINE

7. KINNITAB TAAS, et Kopenhaageni kokkulepe peab põhinema parimatel kättesaadavatel teaduslikel tõenditel, mis on esitatud valitsustevahelise kliimamuutuste ekspertrühma (IPCC) 4. hindamisaruandes (AR4) ja pärast seda avaldatud teaduslikes uuringutes; TUNNISTAB, et 2 °C eesmärgi saavutamine eeldab seda, et maailma kasvuhoonegaaside heitkogused peavad hiljemalt 2020. aastaks saavutama oma kõrgeima taseme ja peavad 2050. aastaks vähenema vähemalt 50 % võrra võrreldes 1990. aasta tasemega ning vähenemine peab jätkuma ka pärast seda; JÄRELDAB, et nende eesmärkide saavutamiseks peavad kõik osalised võtma julgeid, kulutõhusaid ja kiireid meetmeid, et luua alus eduka tulemuse saavutamiseks Kopenhaagenis.
8. TUNNISTAB, et 2 °C eesmärgiga seatakse ülemaailmsetele leevendusmeetmetele tase, mille poole püüelda; RÕHUTAB, et IPCC neljandas hindamisaruandes ja hilisemates uuringutes sisalduvate järelduste kohaselt peaksid arenenud riigid üheskoos vähendama oma kasvuhoonegaaside heitkoguseid siseriiklike ja neid täiendavate rahvusvaheliste jõupingutuste tulemusena 2020. aastaks 25–40 % ja 2050. aastaks 80–95 % alla 1990. aasta taseme ning arengumaad peaksid üheskoos saavutama praegu ennustatavast oluliselt madalamad heitkoguste kasvutasemed, aastaks 2020 suurusjärgus 15–30 %.
9. KUTSUB kõiki osalisi üles võtma Kopenhaageni kokkuleppe osana omaks 2 °C eesmärgi ja nõustuma ülemaailmse heitkoguste taseme vähendamisega vähemalt 50 % võrra ning osana sellisest ülemaailmse heitkoguste taseme vähendamisest arenenud riikide heitkoguste taseme summaarse vähendamisega vähemalt 80–95 % võrra 2050. aastaks võrreldes 1990. aasta tasemega; sellised eesmärgid peaksid koos nende regulaarse teadusliku ülevaatamisega andma nii püüdluse kui ka etaloni keskpika perioodi eesmärkide seadmiseks.
10. MÄRGIB, et tuginedes olemasolevatele andmetele, nagu praegused demograafilised prognoosid, tuleks ülemaailmset keskmist kasvuhoonegaaside heitkogust elaniku kohta vähendada 2050. aastaks umbes kahele tonnile CO₂ ekvivalendile, ning et pikemas perspektiivis on vaja arenenud riikide ja arengumaade kasvuhoonegaaside heitkoguseid elaniku kohta järkjärgult lähendada, võttes arvesse vastava riigi olusid.

11. KINNITAB, et arenenud riigid peaksid võtma juhtpositsiooni võitluses kliimamuutuste ja nende negatiivse mõjuga ning MEENUTAB ELi ettepanekut, et arenenud riikide summaarne heitkoguste vähendamise kohustus aastaks 2020 peaks olema suurusjärgus 30 % alla 1990. aasta taseme; MÄRGIB MUREGA, et arenenud riikidest osaliste keskpika perioodi heitkoguste vähendamise ettepanekute summa on ebapiisav eespool nimetatud teaduslikult põhjendatud nõuete täitmiseks ja seega PALUB TUNGIVALT arenenud riikidest osalisi teatada enne Kopenhaageni konverentsi ambitsioonikamatest heitkoguste vähendamise ettepanekutest.
12. TERVITAB asjaolu, et 2007. aasta viimased andmed näitavad selgelt, et heitkoguste kogutase ELis langeb jätkuvalt; TOONITAB, et EL saab hakkama oma Kyoto protokollis esimese kohustusperioodi eesmärkide saavutamiseks.
13. KORDAB VEEL KORD, et omapoolse panusena 2012. aasta järgset perioodi hõlmavasse ülemaailmsesse ja laiaulatuslikku kokkuleppesse on EL võtnud endale kohustuse viia heitkoguste vähendamine 30 %-ni võrreldes 1990. aasta tasemega, tingimusel et teised arenenud riigid kohustuvad saavutama sellega võrreldava heitkoguste vähenemise ning arengumaad annavad igaüks oma kohustustele ja suutlikkusele vastava panuse.
14. RÕHUTAB, et EL viib läbi kõigi teiste osaliste kohustuste / meetmete ja panuste ettepanekute täiendava analüüsi; KINNITAB, et EL peaks juhinduma suutlikkuse ja vastutuse kaalutlustest ja kasutama arenenud riikide kohustuste ettepanekute hindamiseks selliste kriteeriumide tasakaalustatud kombinatsiooni, nagu:
- riigi suutlikkus kanda omamaise heite vähendamisega seotud kulusid ning osta arengumaadelt heite vähendamise ühikuid;
  - kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise võime;
  - siseriiklikud varajased meetmed kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks;
  - demograafilised suundumused ja kasvuhoonegaaside koguheide,
- selleks et valmistada EL ette otsuseks, kas suurendada heitkoguste vähendamise kohustust 30 %-ni; TOONITAB, et ka kohustuste, meetmete ja panuste võrreldavuse analüüs viiakse läbi, kasutades 2 °C eesmärki etalonina.

15. Võttes arvesse IPCC hinnangut vajaliku summaarse vähendamise kohta arenenud riikide poolt, TOETAB ELi eesmärki vähendada heitkoguseid 2050. aastaks 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemega.
16. KORDAB, et vähemalt kõik UNFCCC I lisas loetletud osalised ja kõik UNFCCC I lisas loetlemata ELi praegused liikmesriigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid peaksid võtma ambitsioonikaid siduvaid kohustusi heitkoguste koguseliseks piiramiseks või vähendamiseks; KUTSUB teisi I lisas loetlemata osalisi, kelle arengutase ja SKP elaniku kohta on võrreldav arenenud riikide rühma, eelkõige OECD liikmesriikide ja selle kandidaatriikide vastavate tasemetega ja näitajatega, kaaluma sarnaste kohustuste võtmist vastavalt oma vastutusele, suutlikkusele ja siseriiklikele oludele.
17. TEADVUSTAB, et paljud arengumaad teevad juba praegu suuri ja veelgi kasvavaid jõupingutusi oma kasvuhoonegaaside heitkoguste piiramiseks; ARVAB, et arengumaade ettepanekuid meetmete kohta tuleb veelgi põhjendada, julgustada ja tugevdada; TOONITAB, et leevendusmeetmete ja säästva majanduskasvu ühildamiseks on märkimisväärsel hulgal võimalusi, eriti edukamates arengumaades, ja et ambitsioonikas ülemaailmne kokkulepe võib tuua arengumaadesse suurendatud CO₂-turu kaudu olulisi rahavooge; ÕHUTAB edukamaid arengumaad juba enne Kopenhaageni konverentsi esitama osana oma panusest ülemaailmsesse jõupingutusse ettepanekuid ambitsioonikate leevendusmeetmete võtmiseks, mis on kooskõlas ülemaailmsete püüetega, et 2 °C eesmärgi saavutamine oleks reaalne; KUTSUB eriti edukaid arengumaad lisama oma süsinikuvaese majanduskasvu kavadesse ambitsioonikaid leevendusmeetmeid, muuhulgas sektoripõhiseid künniseid ja eesmärgi, näitama, kuidas heitkoguste kasv eraldatakse majanduskasvust ning muutma need meetmed, künnised ja eesmärgid rahvusvahelise kokkuleppe osaks Kopenhaagenis; ON VEENDUNUD, et mitmes edukas arenguriigis võiksid heitkogused selliste meetmete kogutulemusena väheneda koguni 30 % võrra või rohkem, võrreldes heitkoguste praegu ennustatava kasvumääraga 2020. aastaks.

18. SOOVIB MEENUTADA, et ülemaailmses konkurentsil põhinevate turgude kontekstis on süsinikdioksiidi lekke oht probleemiks teatavates sektorites, nagu näiteks rahvusvahelise konkurentsi suhtes eriti tundlikes energiamahukates tööstusharudes; MEENUTAB samuti, et seda riski on analüüsitud ja käsitletud uues heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivis, nii et ELi poliitikate keskkonnaalase terviklikkuse säilitamiseks on, arvestades rahvusvaheliste läbirääkimiste tulemuste ja nende mõjuga ülemaailmsele kasvuhoonegaaside vähendamisele, võimalik kaaluda asjakohaste meetmete võtmist kooskõlas rahvusvaheliste kaubanduseeskirjadega; RÕHUTAB, et selle küsimuse parimaks lahendamise viisiks on endiselt ambitsioonikas rahvusvaheline kokkulepe.
19. KORDAB, et rahvusvahelise lennunduse ja meretranspordi heitkoguste vähendamise ülemaailmsed eesmärgid, mis on kooskõlas ülemaailmse heitkoguste vähendamise kavaga 2 °C eesmärgi saavutamiseks, tuleks lisada Kopenhaageni kokkuleppesse ja et osalised peaksid võtma kohustuse teha ICAO ja IMO kaudu tööd selleks, et teha võimalikuks sellise kokkuleppe saavutamine, mis ei too kaasa konkurentsimoonutusi ega süsinikdioksiidi leket ning mis lepatakse kokku 2010. aastal ja kiidetakse heaks 2011. aastaks; LEIAB, et läbirääkimiste pidamiseks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 15. konverentsil tuleks ülemaailmsed rahvusvahelise lennunduse ja meretranspordi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid aastaks 2020 UNFCCC abiga seada lennundussektori jaoks -10 protsendile ja meretranspordisektori jaoks -20 protsendile alla 2005. aasta taseme, mida tuleks ülemaailmselt rakendada viisil, mis tagaks kõigile võrdsed tingimused; KINNITAB UUESTI, et EL toetab sellega seoses ülemaailmsete turupõhiste vahendite kasutamist heitkoguste vähendamiseks nendes sektorites ja et sellised vahendid tuleks välja arendada vastavalt ICAO ja IMO raames.

20. TUNNISTAB, et Montreali protokolliga ettenähtud klorofluorosüsivesinike (HCFCde) kiirendatud järkjärguline kasutuselt kõrvaldamine võib kaasa tuua fluorosüsivesinike (HFCde) kasutamise kiire suurenemise ning paljud neist on väga mõjusad kasvuhoonegaasid; KINNITAB UUESTI oma ettepanekut lisada Kopenhaageni kokkuleppesse HFC-reostuse vähendamise kord, mille kohaselt HFCd jääksid Kyoto protokolliga või selle järeltulijaga hõlmatud gaaside hulka; LEIAB, et selline kord tuleks välja töötada tihedas kooskõlas Montreali protokolliga, eesmärgiga kasutada ära selle olemasolevad rakendusstruktuurid ja - mehhanismid.
21. SOOVIB RÕHUTADA leevendusmeetmete potentsiaali põllumajanduses ja vajadust heitkoguste suhtes tõhusama põllumajandustootmise järele; TÕSTAB ESILE olulised seosed raadamise vähendamise, vaesuse vähendamise ja säästva ülemaailmse toiduainete tootmise tagamise vahel; KORDAB vajadust tagada toiduga kindlustatus; RÕHUTAB seega vajadust võtta põllumajandust Kopenhaageni kokkuleppes ja pikas perspektiivis asjakohaselt arvesse; RÕHUTAB sellega seoses vajadust soodustada leevendus- ja kohanemismeetmeid arengumaade põllumajandussektoris; VÕTAB ENDALE KOHUSTUSE uurida täiendavalt asjakohaseid võimalusi selliseks soodustamiseks, võttes arvesse mõõtmise, aruandluse ja kontrolli (*measurement, reporting and verification – MRV*) nõudeid.

III. KOHANEMINE

22. TUNNISTAB, et kliimamuutused on juba toimumas, et paljud haavatavad riigid kogevad juba praegu kliimamuutuste mõju ja et riikide võime tulla toime kliimamuutuste negatiivse mõjuga on väga erinev; TOONITAB, et kohanemine on leevendusmeetmete vajalik täiendus; KINNITAB seega UUESTI, et kõik Kopenhaageni kokkuleppe osalised peavad kohanemist laiaulatuslikult käsitlema; ning MEENUTAB sellega seoses oma ettepanekut luua osana kokkuleppest kliimamuutustega kohanemise tegevusraamistik, eesmärgiga luua kliimakindlam ühiskond tõhusate kohanemismeetmete kaudu, mis on igal pool üle maailma säästva arengu lahutamatuks osaks; RÕHUTAB vajadust sulandada kohanemine tõhusalt riiklike ja sektoripõhiste kavade koostamisse, säästva arengu poliitikatesse ja strateegiatesse kõigil tasanditel ning arengukoostöösse, edendades detsentraliseeritud altpoolt lähtuvat lähenemisviisi, mis põhineb olemasolevatel ja vajadusel ka reformitud institutsioonidel ning arengumaade oma struktuuridel, ja soodustades tõhustatud piirkondlikku koostööd, sektoriüleseid lähenemisviise ja ka sidusrühmade kaasatust; TUNNISTAB, et kohanemisvajadused ja reaktsioonid neile on kontekstipõhised ja nendega peaks tegelema vastavalt konkreetsetele asjaoludele ja prioriteetidele.
23. MEENUTAB Bali tegevuskava, eriti seoses uute ja täiendavate rahaliste vahendite andmise tõhustatud meetmetega; TUNNISTAB, et arengukoostöö mängib olulist osa selliste arengumaade toetamises, mis on kliimamuutuste negatiivse mõju suhtes eriti haavatavad, eriti vähim arenenud riigid ja arengumaade hulka kuuluvad väikesed saareriigid ning põuda, kõrbestumist ja üleujutusi kannatavad Aafrika riigid, nagu on märgitud Bali tegevuskavas, ning et selline koostöö peaks põhinema toetusel, mida antakse praegu kahepoolsete ja mitmepoolsete kanalite kaudu (sh UNFCCC vahendid); ning RÕHUTAB vajadust liikuda pikaajalise strateegilise lähenemise poole kliimakindluse liitmises riikide poliitikatesse, mida toetatakse vajaduse kohaselt avaliku sektori vahenditest.

24. MÄRGIB MUREGA, et kliimamuutuste vältimatu mõju puudutab ökosüsteemiteenuste teostamist, mis võivad olla kliimamuutustele vastupidavuse ja nendega kohanemise seisukohast otsustava tähtsusega, ja samuti ökosüsteemide regulatiivset rolli kliimasüsteemis; RÕHUTAB kokkukuuluvust ja seostatust muude rahvusvaheliste, piirkondlike ja riiklike programmide, organite ja sidusrühmadega, mis teostavad kohanemis-, riskihindamis- ja haldustoiminguid ja nendega seotud tegevusi; RÕHUTAB sellega seoses ELi suurõnnetuste ohu vähendamise strateegia kiiret rakendamist arengumaades; TUNNISTAB kliimamuutuste potentsiaalset mõju muu hulgas veevarudele ja –haldusele, metsa säästvale majandamisele, maade hooldamisele, tervishoiule, mullastikutingimustele, bioloogilisele mitmekesisusele, põllumajandustootmisele, toiduga kindlustatusele ja jõupingutustele suurõnnetuste ohu vähendamiseks; seega RÕHUTAB EL vajadust suurendada jõupingutusi kasutada paremini sünergiaid UNFCCC ja muude ÜRO konventsioonide (eriti bioloogilise mitmekesisuse ÜRO konventsiooni ja kõrbestumisega võitlemise ÜRO konventsiooni) vahel, samamoodi UNFCCC ning ÜRO asutuste ja muude organisatsioonide poolt teostatavate protsesside ja programmide vahel; ja ÄRGITAB kõiki rahvusvahelisi sidusrühmi, organeid ja institutsioone, kes on seotud kohanemis-, riskihindamis- ja haldustoimingute ja nendega seotud tegevustega, tegema koostööd ja hõlmama kliimamuutuste mõju oma töösse vastavalt Kopenhaageni kokkuleppele.
25. RÕHUTAB LISAKS vajadust jätkata koostööd uuringute ja süstemaatilise jälgimise parandamiseks ja haavatavate arengumaade suutlikkuse suurendamiseks ning kohanemisalase tehnoloogia ja teadmiste arendamiseks ja siirdeks, sealhulgas kliima süstemaatiliseks jälgimiseks ja piirkondlike kliimastenaariumide arendamiseks, ja teha võimalikuks kõrge kvaliteediga kliimateenuste osutamine; TOETAB sellega seoses kliimateenuste ülemaailmse raamistiku loomist, mis otsustati hiljuti Maailma Meteoroloogiaorganisatsiooni 3. ülemaailmsel kliimakonverentsil.

26. TERVITAB Kyoto protokollis kohanemise fondi kasutuselevõtmist ja ootab huviga vahendite eraldamist konkreetsete kohanemismeetmete toetuseks; TUNNISTAB, et kohanemise toetamiseks arengumaades läheb vaja veel vahendeid ja seega RÕHUTAB vajadust suurendada kohanemise toetust arengumaadele aastani 2012 ja pärast seda, keskendudes riikidele ja piirkondadele, mis on kliimamuutuste negatiivsele mõjule eriti tundlikud, eriti arengumaade hulka kuuluvatele väikestele saareriikidele ja vähim arenenud riikidele ning põuda, kõrbestumist ja üleujutusi kannatavatele Aafrika riikidele; TEATAB, et toetusi antakse esmajärjekorras pakiliste vajaduste tarvis, mis on loetletud siseriiklikes kohanemisega seotud tegevusprogrammides (NAPAd) ja muudes asjakohastes dokumentides, kasutades tõhusalt nii UNFCCC-ga seotud kui ka mitteseotud institutsioone ja kanaleid, muu hulgas arendades partnerriikides suutlikkust alustada kohanemismeetmete integreerimist riiklikesse arengukavadesse, parandades kohanemise alusteadmisi ja arendades kogemusi sellistes valdkondades, nagu pilootprogrammid kindlustuse kohta riskihaldusvahendina.
27. KORDAB vajadust jälgida ja vaadata üle kohanemismeetmeid ning toetada kõigi sidusrühmade kaasamist, et võimaldada teabe ja saadud kogemuste jagamist kohanemismeetmete efektiivsuse ja tõhususe pidevaks parandamiseks ning pakutava toetuse asjakohasuse tagamiseks; ja TEEB ETTEPANEKU, et kohanemiseks antavat ja saadavat rahalist toetust tuleks kajastada osaliste riiklikes kliimaaruannetes.

IV. RAADAMISEST JA METSADE SEISUNDI HALVENEMISEST TULENEVATE HEITKOGUSTE VÄHENDAMINE (REDD), METSADE SÄILITAMISE, SÄÄSTVA METSAMAJANDAMISE JA METSADE SÜSINIKUVARU KAITSMISE (REDD+) EDENDAMINE, MAAKASUTUSE, MAA KASUTUSOTSTARBE MUUTMISE JA METSANDUSE (LULUCF) ARVESSEVÕTMINE, LUBATUD KOGUSE ÜHIKUD (AAU) NING KOHUSTUSPERIOODID

28. KINNITAB UUESTI oma 8. detsembri 2008. aasta järeldusi; MEENUTAB meetmete olulisust, mis on vajalikud raadamise ja metsade seisundi halvenemise (REDD) vähendamiseks ja ka metsade säilitamise, säästva metsamajandamise ja arengumaades metsa süsinikuvarede kaitsmise (REDD+) olulisust, samuti ELi eesmärke troopiliste metsade raadamise üldiseks vähendamiseks aastaks 2020 vähemalt 50 % võrra võrreldes praeguse tasemega ning maailma metsakatte vähenemise peatamiseks hiljemalt aastaks 2030.
29. RÕHUTAB, et REDD+ tegevuste teostamisel tuleb arvestada põliselanike ja kohalike kogukondade kommetega ja vältida nendega vastuollu sattumist ning tuleb tagada bioloogilise mitmekesisuse säilimine, ökosüsteemiteenused ja kaasnevad sotsiaalsed hüved.
30. RÕHUTAB, et üldiselt on abi osutamine arengumaadele vajalik täpsete andmete saamiseks ja suutlikkuse arendamiseks, et luua ja ellu rakendada tõhus ja usaldusväärne raamistik REDD+ kaasamiseks nende maade süsinikuvaese majanduskasvu kavadesse; MÄRGIB sellega seoses selliste algatuste, nagu metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust (FLEGT) käsitleva ELi tegevuskava panust.

31. ASUB SEISUKOHALE, et keskkonnaalast terviklikkust ja 2 °C eesmärki järgiv järkjärguline lähenemisviis on asjakohane; LEIAB, et ettevalmistav etapp peaks hõlmama muu hulgas ka REDD+ strateegiate arendamist, riiklike metsainventaride ning jälgimis- ja tutvustamistegevuse läbiviimist; MÄRGIB, et mõned riigid peaksid varsti valmis olema teiseks etapiks, mis võiks hõlmata metsahaldusega (sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse säilitamisega) seotud meetmeid, nagu näiteks maavalduse reforme ja metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, mida teostatakse riiklikest vahenditest; LEIAB, et kolmas etapp peaks hõlmama tulemustepõhist mehhanismi, kus heitkoguste vähendamist võrreldakse sõltumatult kontrollitud riikliku kontrolltaseme suhtes, mis põhineb ajaloolistel trendidel ja prognoosidel; LEIAB, et kontrollitud heitkoguste vähendamist võib keskpika ajaperioodi jooksul rangeid koguselisi piiranguid arvestades ja pärast põhjalikku läbivaatamist kasutada nõuete järgimiseks ja seda võib saadud kogemuste kohaselt keskpika kuni pika ajavahemiku jooksul järkjärgult rahvusvahelisse CO₂-turgu sisse viia, tingimusel et säilib turu terviklikkus ja järgitakse jõulisi mõõtmise, aruandluse ja kontrolli nõudmisi; LEIAB SAMUTI, et EL peaks olema avatud lihtsustatud aruandlusnõuete kasutamisele koos konservatiivsete heitkoguste vähendamise prognoosidega enne sellise tulemustepõhise mehhanismi kolmandat etappi.
32. KORDAB VEEL KORD, et arenenud riikide tulevaste kohustustega seotud maakasutuse, maakasutuse muutumise ja metsanduse käsitlemise arvestuseeskirjad peaksid stimuleerima leevendusmeetmete võtmist nendes sektorites ja tagama püsivuse ja keskkonnaalase terviklikkuse, tagades samas varajaste meetmete tunnustamise, ning LEIAB, et neid eeskirju tuleks konkreetsete riikide eesmärkide seadmisel arvesse võtta; RÕHUTAB, et valitsustevaheline kliimamuutuste rühm teeb oma 4. hindamisaruandes järelduse, et pikas perspektiivis annab suurimat jätkusuutlikku kasu kliimamuutuste mõju leevendamiseks säästev metsamajandamise strateegia, mis on suunatud metsa süsinikuvarude säilitamisele või suurendamisele, saades samal ajal igal aastal metsadest säästval viisil suurimat puidu-, kiu- ja energiakogust; RÕHUTAB sellega seoses säästlikult toodetud puidutoodete osa kliimasõbraliku materjalina ja soovitab seega raietoodete lisamist Kopenhaageni kokkuleppe arvestussätetesse, rõhutades samas vajadust jõuliste, läbipaistvate ja ühtsete andmete ja meetodite järele.

33. TUNNISTAB, et tulevaste metsamajandamise arvestuseeskirjadega tuleks luua asjakohane tasakaal sekvestreerimiseks, puidutoodete kasutamiseks ja biomassist saadava energia kasutamiseks antavate lisastiimulite vahel; RÕHUTAB vajadust, et tulevaste arvestuseeskirjadega tagataks Kopenhaageni kokkuleppe keskkonnaalase terviklikkuse säilimine; TEADVUSTAB, et LULUCF kasvuhoonegaaside voogude kõrge täpsusastmega mõõtmise ja prognoosimise meetoditega on siiani raskusi; TERVITAB edasisi arutelusid teiste osalistega metsamajandamise arvestuseeskirjade üle, mille puhul EL on valmis arutama kavasid, mis põhinevad kontrolltaseme (*bar*) kasutamisel, mille hulka kuulub keskkonna seisukohast jõuline vahemik (*band*); olles samas TEADLIK, et sellised asjaolud riikides, nagu vanuseklassist tuleneva pärandi mõju, võivad nõuda riikidelt mõningat paindlikkust kontrolltaseme valiku suhtes, sealhulgas varasemate andmete või jõuliste ja läbipaistvate, sõltumatut läbivaatamist ja kontrolli võimaldavate prognoosidega arvestamine; nendes aruteludes võiks arvestada ka diskonteeritud bruto-neto majandusarvestuse kasutamist; LEIAB, et arvestuseeskirjadega tuleb käsitleda äärmuslike sündmustega (*force majeure*) seotud heitkoguseid ja kõrvaldamist, et vähendada riski, et osalised ei suuda selliste sündmuste tõttu oma leevenduseesmärke täita. LEIAB, et, võttes arvesse sellist paindlikkust, peaks metsamajanduse arvessevõtmine muutuma kõigile Kopenhaageni kokkuleppes koguselisi kohustusi võtvatele osalistele kohustuslikuks.
34. RÕHUTAB, et kohustusperioodide seadmine peab hõlmama mehhanismi kohustuste ja meetmete regulaarseks läbivaatamiseks, nii heitkoguste vähendamise eesmärkide taseme kui ka kohustuste ja meetmete iseloomu suhtes, sealhulgas laiaulatuslikuks läbivaatamiseks hiljemalt aastal 2016, võttes arvesse tulevasi heitkoguste vähendamise nõudeid ja eesmärke valitsustevahelise kliimamuutuste rühma viienda hindamisaruande kontekstis.

35. RÕHUTAB lubatud koguse ühikute tähtsust ühtses arvestusraamistikus praeguse kohustusperioodi jooksul Kyoto protokollis raames (2008–2012); MÄRGIB, et Kyoto protokollis praeguse kohustusperioodi jooksul koguneb tõenäoliselt oluline hulk kasutamata lubatud koguse ühikuid, kuna heitkogused on lubatud kogusest väiksemad; MÄRGIB, et lubatud koguse ühikute ülejääk võib mõjutada Kopenhaageni kokkuleppe keskkonnavalast terviklikkust, kui seda ei käsitleta asjakohasel viisil; SOOVIB TÄPSUSTADA, et EL kaalub täiendavalt võimalusi, pidades silmas teiste osalistega peetavaid arutelusid.
36. TUNNISTAB, et tulevasteks kohustusperioodideks eraldatavate lubatud koguste määramise baastase on keskkonnavalase terviklikkuse seisukohast tähtis; LEIAB, et kõik osalised vajavad ambitsioonikaid viise heitkoguste vähendamiseks ja et baastase, samuti nagu ka lubatud koguse ühikute ülejäägi käsitlemine, mõjutab oluliselt arenenud riikide jõupingutuste omavahelist võrreldavust ja neid peaks seega käsitlema kõrvuti laiemate võrreldavuse kriteeriumidega.

V. SÜSINIKUVAESED ARENGUSTRATEEGIAD/MAJANDUSKASVU KAVAD (LCDS/LCGP) JA RIIKLIKULT SOBIVAD LEEVENDUSMEETMED (NAMA)

37. SOOVIB TÄPSUSTADA oma seisukohta, et vastavalt ühiste, kuid eristatud kohustuste ja vastava suutlikkuse põhimõttele peaksid kõik riigid, välja arvatud vähim arenenud riigid, võtma kohustuse valmistada ette ambitsioonikad, usaldusväärsed ja riigipõhised süsinikuvaesed arengustrateegiad/majanduskasvu kavad (LCDS/LCGP); RÕHUTAB, et EÜ ja selle liikmesriigid loovad sellised energia- ja kliimapaketil põhinevad strateegiad/kavad.

38. TOONITAB, et LCDSid/LCGPd mängivad äärmiselt olulist osa arengumaade poolt võetavatele meetmetele efektiivse ja tõhusa finants- ja tehnoloogilise toe pakkumisel; MÄRGIB, et LCDSid/LCGPd peaksid sisaldama riiklikult sobivaid leevendusmeetmeid (NAMA), mis annaksid teavet arengumaadele vajaliku finantstoe, suutlikkuse arendamise ja tehnoloogilise toe vajaduste kindlaksmääramiseks. Süsinikuvaesed arengustrateegiad/majanduskasvu kavad peaksid andma aluse meetmete ülemaailmse sihttaseme adekvaatsuse sõltumatuks analüüsiks.
39. RÕHUTAB leevendusmeetmete mõõtmise, aruandluse ja kontrolli (MRV) vajadust, et tagada läbipaistvus ja vastutus ning parandada avaliku ja erasektori kindlust ülemaailmsete ja riiklike eesmärkide saavutamises.
40. RÕHUTAB, et regulaarsed, rahvusvaheliselt läbivaadatavad riiklikud kliimaaruanded ja iga-aastased riigi heitkoguste ülevaated annavad aluse tugevdatud vastastikuseks vastutuseks ja vastutavuseks kooskõlas MRV põhimõttega; TOONITAB, et arenenud riikide ja arengumaade riiklikes heitkoguste ülevaadetes peaksid sisalduma parimad võimalikud andmed ülemaailmse heitkoguste taseme kohta; TEEB ETTEPANEKU, et arengumaad, välja arvatud vähim arenenud riigid, peaksid esitama riiklikud heitkoguste ülevaated, mida edukamad arengumaad ja teised piisava suutlikkusega arengumaad peaksid välja andma igal aastal, hiljemalt alates aastast 2011; sellega seoses RÕHUTAB vajadust töötada välja arenenud riikidele ja arengumaadele võrreldavad ülevaadete koostamise juhised, arvestades iga riigi suutlikkusega; VÕTAB ARVESSE, et nende juhistega võib arengumaadele anda paindlikke tingimusi. RÕHUTAB vajadust arendada arengumaade suutlikkust, et aidata neil ette valmistada süsinikuvaeseid arengustrateegiaid/majanduskasvu kavasid ja riiklikke heitkoguste ülevaateid.

VI. CO₂-TURG

41. MEENUTAB CO₂ -turgude äärmist tähtsust ja KINNITAB sellega seoses UUESTI, et kasvuhoonegaaside heitkogustele hinna määramine piiramise ja kauplemise süsteemide ja muude turupõhiste mehhanismide kaudu on hädavajalik süsinikuvaest arengut toetavate investeeringute soodustamiseks ja ülemaailmsete leevenduseesmärkide saavutamiseks kulutõhusal viisil; sellega seoses TERVITAB piiramise ja kauplemise süsteeme käsitlevate õigusaktide jätkuvat väljatöötamist mitmes OECD riigis; KORDAB oma üleskutset kõiki OECD riike hõlmava CO₂ -turu loomiseks omavahel eesmärkide poolest võrreldavate ja ülesehituse poolest kokkusobivate piiramise ja kauplemise süsteemide ühendamise kaudu nii kiiresti kui võimalik ja soovitatavalt mitte hiljem kui 2015. aastaks, ning selle turu laiendamiseks edukamatele arengumaadele 2020. aastaks, mis oleks oluline samm edasi täielikult integreeritud ülemaailmse CO₂ -turu saavutamise poole, mis soodustaks samas ka võrdseid tingimusi.
42. MEENUTAB, et projektipõhiste puhta arengu mehhanismi (CDM) ja ühise rakendamise (JI) mehhanismi, sealhulgas programmiliste lähenemisviiside, jätkuvalt tugeva rolli säilitamine on oluline CO₂ -turgude laiendamiseks ja CO₂ -turu investorite usalduse säilitamiseks; RÕHUTAB CDM ja JI mehhanismide reformimise tähtsust, muu hulgas nende efektiivsuse, tõhususe, keskkonnaalase terviklikkuse ja halduse parandamise teel; LEIAB sellega seoses, et võimaluse korral tuleks tarvitusele võtta ambitsioonikad standardiseeritud võrdlusalused baastaseme määramiseks ja teatud CDM projektitüüpide lisatavuse kontrollimiseks; RÕHUTAB VEEL KORD puhta arengu mehhanismi poolt säästvasse arengusse ja ülemaailmsesse heitkoguste vähendamisse tehtava panuse suurendamise tähtsust ning vähim arenenud riikide osaluse tugevdamise tähtsust.
43. KORDAB oma ettepanekut, et enamarenenud arengumaad peaksid osana oma süsinikuvaese arengu strateegiatest / majanduskasvu kavades tegema vastavalt kokkulepitud rahvusvahelistele haldusmenetlustele kindlaks konkreetsete sektorite ambitsioonikad künnised ja eesmärgid, et osaleda sektoripõhises krediteerimises ja sektoripõhistes heitkogustega kauplemise mehhanismides, leida rahastamist ja edendada suuri heitkoguste vähendamisi, samuti ka selleks, et soodustada aastaks 2020 nende järjest suurenevat osalemist rahvusvaheliselt seotud CO₂ -turgudel, mis põhinevad piiramise ja kauplemise süsteemidel; RÕHUTAB rangete mõõtmise, aruandluse ja kontrolli nõuete tähtsust osana sellistest sektorispetsiifilistest mehhanismidest.

44. ASUB SEISUKOHALE, et arvestades sektorispetsiifiliste mehhanismide loomise tähtsusega, tuleks Kopenhaageni kokkuleppes algatada korrapärane üleminek sellistele mehhanismidele, et anda investoritele selgus ja tagada turu jätkuv stabiilsus; VÄLJENDAB seega tahet töötada teiste osalistega, eriti enamarenenud arengumaadega, et määrata kindlaks sektorid, nagu näiteks olulisemad heitkoguseid tekitavad sektorid ja rahvusvaheliste süsinikdioksiidi lekete suhtes tundlikud sektorid, mis võiksid sobida sektoripõhise krediidi- või kauplemiss mehhanismi jaoks; TEEB ETTEPANEKU, et sellise protsessi eesmärgid peaksid olema esitatud Kopenhaageni kokkuleppes ja et ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 16. konverentsiks peaks kokku leppima asjaomaste sektorite ja riikide suhtes ka hinnangulise ajakava, kaasa arvatud viimase kuupäeva, kui nendes sektorites ja riikides on võimalik registreerida uusi CDM-projekte, ning samas tuleb arvestada olemasolevate CDM investeeringutega; VÄLJENDAB oma tahet soodustada sektoripõhiseid CO₂ -turu mehhanisme, tunnustades sektoripõhiste krediitide ja ühikute kasutamist sobival ajal ELi heitkogustega kauplemise süsteemis.
45. LEIAB, et tarvis on täiendavat abi, et tõhustada veelgi arengumaade suutlikkust osaleda CO₂-turul ja selle mehhanismides, muu hulgas andmete mõõtmises, aruandluses ja kontrollis, eriti sektoripõhiste mehhanismide suhtes enamarenenud arengumaades ja puhta arengu mehhanismide alase suutlikkuse arendamiseks riikides, mis on praegu liiga vähe esindatud, eriti vähim arenenud riikides.
46. LEIAB, et uusi puhta arengu mehhanismi projekte, mis puudutavad HCFC–22 tootmisest tulenevate olemasolevate HFC–23 heitkoguste vähendamist, ei peaks enam olema võimalik alustada ja et HFC–23 hävitamiseks tuleks leida muud stiimulid, arvestades samas olemasolevate puhta arengu mehhanismi projektidega.

VII. KLIIMAMUUTUSTE VASTU VÕITLEMISE RAHASTAMISE SÜSTEEM, SELLE JUHTIMINE JA RAKENDAMINE

47. TUNNISTAB, et Kopenhaageni kokkulepe eeldab (muu hulgas CO₂-turu kaudu) arengumaadesse suunatavate avaliku ja erasektori rahavoogude järkjärgulist, kuid olulist suurendamist kohanemise, leevendamise, metsade raadamise vähendamise, tehnoloogia ja suutlikkuse suurendamisega seotud meetmete rahastamiseks, ning et kliimamuutuste vastu võitlemise rahastamise praegune institutsionaalne korraldus ei ole kavandatud selliselt, et toime tulla rahaliste vahendite jaotamisega sellises tempos ja mahus, mis on 2012. aasta järgsel perioodil vajalik; TUNNISTAB, et Kopenhaagenis eduka tulemuse saavutamise üheks eelduseks on kõigile sobiva tõhusama institutsioonilise süsteemi väljatöötamine; TEEB ETTEPANEKU tugineda arengukoostöö kogemustele ja põhimõtetele ning kasutada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooniga (UNFCCC) seotud sise- ja välisinstitutsioone ja -kanaleid, neid vajaduse korral reformides; RÕHUTAB, et üldist juhtimisstruktuuri tuleks detsentraliseerida, muuta see riigipõhisemaks ning läbipaistvamaks, mis võimaldaks selle tõhusat seiret, ning mis vastaks abitõhususe standarditele; TERVITAB komisjoni teatist „Euroopa ettepanek Kopenhaageni kokkuleppeks: kliimamuutuste vastu võitlemise rahvusvahelise rahastamise suurendamine”.
48. TOONITAB, et Kopenhaageni kokkuleppe rakendamiseks on piisav, prognoositav ja õigeaegne rahaline toetus otsustava tähtsusega ning et EL on valmis kandma oma õiglast osa ülemaailmse ja ulatusliku Kopenhaageni kokkuleppe raames, milles määratakse kindlaks osaliste asjakohased ja piisavad osamaksed.

49. TOETAB kõrgetasemelise foorumi või üksuse loomist, mis annaks muuhulgas konsolideeritud ülevaate olemasolevatest rahvusvahelistest allikatest kliimamuutustega seotud investeeringuteks arengumaades; vaataks läbi rahvusvahelise avaliku sektori vahendite prioriteedipõhise tasakaalustatud jaotuse, hõlmaks kõiki asjakohaseid osapooli ning aitaks luua sünergiaid teiste keskkonnaalaste kokkulepetega; SOOVITAB luua kõnealune foorum või üksus UNFCCC egiidi all, nii et see hõlmaks kõiki asjakohaseid osapooli, sealhulgas rahvusvahelisi finantsinstitutsioone (IFI); RÕHUTAB tasakaalustatud esindatuse vajadust sellisel foorumil või sellises üksuses; SOOVITAB lisaks luua kooskõlastamise mehhanismi, mis hõlmaks muuhulgas süsinikuvaese arengu strateegiate / majanduskasvu kavade (LCDS / LCGP) ja riikidele sobivate leevendusmeetmete (NAMA) registrit, mis looks leevendusmeetmetele ja toetustele läbipaistvuse ja lihtsustaks rahastamise ning arenguriikide NAMAdes ja süsinikuvaese arengu strateegiates / majanduskasvu kavades (LCDS / LCGP) kindlaks määratud vajaduste ühildamist.
50. RÕHUTAB vajadust suurendada jõupingutusi, et valmistada ette tõhusad meetmed ning vältida piiratud ressurssidest tulenevaid viivitusi ambitsioonikate meetmete puhul, ning aidata kaasa kliimamuutustega seotud küsimuste lisamisele riiklikesse arengukavadesse ja -strateegiatesse; RÕHUTAB, et suutlikkuse suurendamine peaks toimuma asjaomaste riikide algatusel ning vastama riiklikule olukorrale; TUNNISTAB, et enne 2013. aastat on vaja kiiret stardirahastamist, mis aitaks suutlikkust suurendada ja viia ellu varajasi meetmeid, sealhulgas arendada LCDC/LCGPsid, tagada valmisolek metsade raadamisest tulenevate heitkoguste vähendamiseks arengumaades (REDD), teostada iga-aastaseid heitkoguste ülevaateid, pilootprojekte, vaeste riikide ligipääsu energiale, koostööd tehnoloogiaalase uurimis-, arendus- ja teavitamistegevuse alal ning vastata kohestele kohandamisvajadustele, muuhulgas seoses katastroofiohu vähendamisega; TERVITAB Maailmapanga poolt juhitava kliimainvesteeringute fondi loomist, mis aitab sellele kiirele stardirahastamisele kaasa.
51. RÕHUTAB, et igasuguse ametliku arenguabi (ODA) kulutuse puhul tuleks võtta arvesse kliimamuutustega seotud küsimusi, eesmärgiga muuta kulutused „kliimakindlateks”; RÕHUTAB, et sünergiaid rahvusvahelise kliimamuutuste vastu võitlemise rahastamise rakendamisel ning muud abi arengumaadele tuleks võimalikult suurel määral ära kasutada, et kasutada tuleks ka olemasolevate institutsioonide, sealhulgas mitmepoolset ja kahepoolset arenguabi andvate finantsinstitutsioonide kogemust arengumaadele abi jagamisel, ning et rakendada tuleks kokkulepitud abitõhususe põhimõtteid.

52. RÕHUTAB, et samas kui arenguriikide leevendamise- ning kohandamistoetuseks tuleb leida täiendavaid ressursse laiaulatuslikest allikatest, on ametlikul arenguabil jätkuvalt oluline roll eelkõige kohanemistoetuste andmisel, sealhulgas katastroofiohu vähendamisel kõige haavatavamates ja vähim arenenud riikides; RÕHUTAB, et arenenud riigid peaksid pidama kinni oma ametliku arenguabi raames võetud kohustustest ning KINNITAB TAAS selles suhtes võetud kohustust Euroopa Ülemkogu 2005. aasta juuni järel dustes esitatud kujul.
53. KINNITAB TAAS Ülemaailmse Keskkonnafondi rolli konventsiooni finantsmehhanismi praeguse operatiivüksusena, ning TERVITAB asjaomase fondi vahendite täiendamist käsitlevate viiendate läbirääkimiste käigus saavutatud edusamme; RÕHUTAB reformide vajadust, et paranda Ülemaailmse Keskkonnafondi efektiivsust ja tõhusust.

VIII. TEHNOLOOGIA

54. KORDAB turvaliste ja säästvate leevendus- ning kohanemistehnoloogiate arendustegevuse, kasutuselevõtmise ja levitamise, sealhulgas tehnosiirde, tähtsust; TEEB ETTEPANEKU, et arengumaad teostaksid oma tehnoloogiavajaduste ja -tõkete kohta riiklikke hindamisi ning kasutaksid neid oma LCDS/LCGPdes strateegiliste valikute tegemiseks; RÕHUTAB, et LCDS/LCGPd peaksid näitama, missugust toetust asjaomased riigid vajavad tehnoloogia arendustegevuse ja kasutuselevõtmise tõhustamiseks vajalike tegevuste ja poliitikaraamistike rakendamiseks; TULETAB MEELDE, et riiklike poliitikaraamistike kujundamine ja rakendamine on esmatähtis, et luua tingimused erasektori investeringute suurendamiseks ja ümbersuunamiseks, ning panna suurem rõhk tehnoloogiatega seotud teadus-, arendus- ja tutvustamistegevuse ning nende kasutuselevõtmise ja levitamise, sealhulgas tehnosiirde vajalikul tasemel arendamisele; RÕHUTAB vajadust luua kõikides riikides, nii arenenud riikides kui arengumaades, stiimuleid ja mehhanisme, mis aitaksid kaasata erasektorit tehnoloogiaalasesse koostöösse; RÕHUTAB CO₂-turgude tähtsat rolli ülaltoodu elluviimises.

55. TUNNISTAB edasise rahvusvahelise koostöö vajadust, et edendada lootustandvaid turvalisi ja säästvaid leevendamis- ning kohanemistehnoloogiaid, sealhulgas tõhustatud koostööd teadus- ja arendustegevuse alal ning teabevahetuses; TERVITAB seoses sellega UNFCCC väliseid tegevusi ja toetust, näiteks tähtsamate majandusriikide foorumi (MEF) algatust „Ülemaailmne partnerlus ümberkujundavate süsinikuvaeste ja kliimasõbralike tehnoloogiate soodustamiseks”, samuti IRENA, IEA ning teiste foorumite raames tehtud algatusi. RÕHUTAB, et Kopenhaageni kokkuleppes tuleks neid tegevusi tunnustada ning edasi arendada; KUTSUB kõiki osapooli ÜLES leppima kokku üldistes tehnoloogiaalastes eesmärkides, et suunata riiklikku ja rahvusvahelist arengut süsinikuvaese ja kliimamuutuste suhtes vastupidava majanduse suunas; SOOVITAB, et tuleks hõlbustada nende eesmärkide kehtestamist ja järgimist, muuhulgas teekaartide ning kliimatehnoloogiatega seotud koostöö ja suutlikkuse suurendamise kaudu; TEEB sellega seoses ETTEPANEKU Kopenhaageni kokkuleppe lahutamatuks osaks oleva tehnoloogiamehhanismi kaalumise kohta, mis sisaldab tehnoloogia arendamise ja siirde asjakohaseks toetamiseks vajalikke meetmeid ja tegevusi; TUNNISTAB innovatsioonikeskuste tähtsust teadusuuringute alases koostöös, suutlikkuse suurendamises, teabevahetuses ning ekspertide koolitamises ning SOOVITAB uurida koos teiste osalistega nende parimaid kasutamise võimalusi.
56. KINNITAB TAAS, kui oluline on suurendada era- ja avaliku sektori energiaalase teadus-, arendus- ja tutvustamistegevuse mahtu võrreldes praeguste tasemetega ning töötada selles suunas, et kogu maailmas energiaga seotud teadus-, arendus- ja tutvustamistegevuse mahtu 2012. aastaks vähemalt kahekordistada ja 2020. aastaks neljakordistada ning asetada oluliselt suurem rõhk turvalisele ja säästvale vähem kasvuhuonegaase tekitavale tehnoloogiale, eelkõige taastuvatele energiaallikatele ja energiatõhususele; ja RÕHUTAB vajadust kaitsta ja jõustada intellektuaalomandi õigusi, et edendada tehnoloogilist innovatsiooni ning stimuleerida erasektori investeringuid.
57. VÕTAB ARVESSE hiljutist komisjoni teatist „Vähese süsihappegaasiheitega tehnoloogia arendamisse investeerimise kohta (Euroopa energiatehnoloogia strateegiline kava)”.

58. TOETAB edasisi energiatõhususe, turvaliste ja säästvate tehnoloogiate ning taastuvenergiaallikate tutvustamistegevuse ja kasutuselevõtmisega seotud rahvusvahelise koostöö algatusi nii Kopenhaageni kokkuleppe raames kui väljaspool seda; TUNNISTAB avaliku ja erasektori partnerluste tähtsust ning ligipääsu tähtsust CO₂-turu rahastamisele ja teadmiste jagamisele projektide vahel, et suurendada selliste tehnoloogiate tutvustamistegevust ja kasutuselevõtmist arengumaades; TERVITAB Euroopa Komisjoni teatist „Süsinikdioksiidi kogumine ja geoloogiline säilitamine areneva majandusega riikides ja arengumaades: ELi–Hiina projekt, mis käsitleb peaaegu saastevaba söelektrijaama rahastamist”; ning Euroopa Komisjoni võetud kohustust eraldada sellele projektile 57 miljonit eurot; KUTSUB Euroopa Komisjoni jätkama koostööd liikmesriikide, sidusrühmade ja finantsasutustega, et jätkata keskkonnale ohutute kliimamuutuste leevendustehnoloogiate arendamist ja leida viise selle tutvustamise rahastamiseks.

IX. ÕIGUSLIKUD ASPEKTID

59. RÕHUTAB vajadust Kyoto protokollile tugineva ja kõiki selle põhielemente sisaldava õiguslikult siduva kokkuleppe järele perioodiks alates 1. jaanuarist 2013, mis saavutataks Kopenhaagenis 2009. aasta detsembris toimuvate läbirääkimiste tulemusel.
60. ON SEISUKOHAL, et üks õiguslikult siduv dokument on parim alus, et edendada 2012. aasta järgse rahvusvahelise kliimamuutusi käsitleva korra elluviimist ning tagada järjepidevus selle korra kohaldamisel, hõlbustades kokkuleppe ratifitseerimist kõikide osaliste poolt ja selle jõustumist, eesmärgiga saavutada üldine osalus, ja rõhutab oma valmisolekut pidada selle eesmärgi saavutamiseks eriarvamusel olevate osalistega avatud arutelu.
61. RÕHUTAB Kyoto protokollil lähenemisviisil tugineva jõulise ja tõhusa nõuete järgimise korra tähtsust.